نازم حیکمەت… لە دوو تەوەری ژیانی … ئامادەکردنی: ئەحمەد کامەران

تەوەری یەکەم- نازم حیکمەت لە حزبی کۆمۆنیستی تورکیا

سەرچاوە|کتێبی ژیان و ئەدەب و سیاسەتی نازم حیکمەت| نووسینی |ئیسماعیل عەلی|
نازم حیکمەت شاعیر و شانۆنووس دیاری تورکیا | 1902 تاوەکو 1963
نازم حیکمەت هەر لەتەمەنی لاوێتیەوە ئاوێزانی سیاسەت دەبێت و خاوەن بیڕو باوەڕێکی زەحمەت کێشانە دەبێت لەگەڵ چینی هەژار و لێقەوماوان بووە هەر بۆیە لەتەمەنی 30 ساڵییەوە دەچێتە ڕیزەکانی حیزبی کۆمۆنیستی تورکیا کە دەکاتە ساڵی 1932 , پیاوێکی نەترس و نەگۆڕ و خاوەن بیڕوباوەڕێکی کۆمۆنیستی بووە کە بە درێژایی تەمەنی قەت لە شعری شۆڕش گێڕی دانەبڕاوە.

نازم حیکمەت هەمیشە شیعر و سیاسەت و ژیانی لێکتر جوودا نەکردۆتەوە پێی وابووە کە شیعر خەباتێکی راستەوخۆی مرۆڤە بۆ وروژاندنی خەڵك شیعر و خەبات وکرێکی راستەقینەی ژیانن,نازم حیکمەت هەمیشە هەوڵی ئەوەی داوە ئەو وشانە ئازاد بکات کە زەمەنێکی زۆر شەختە بەند کرابوون لە پێناو ئازادی مرۆڤ و چەسپاندنی عەدالەت کە زۆر لە گەلانی دنیا لێی بێ بەش کرابوون.

نازم حیکمەت لە کولتوری جیهانیدا وەك قوتابخانەیەکی شیعرو خەبات ناوزەندەکراوە, وە لەم پێناوەشدا ئازاری چەشتووە وە ئەگەر چی سێیەکی ژیانی لەم دیو شیشەکانی بەندیخانە و ژوورە تاریکەکانی بەسەر بردووە, بەڵام ڕووحی شۆڕشگێرانەکەی کپ نەبۆتەوە , شیعرەکانی لەگەڵ ریتمی دڵی دا ئەودا بەردەوامیان هەبووە, ئامانجی سەرەکی نازم حیکمەت ریسواکردنی فاشیزم بووە ئەمەش وای کرد کۆنە پەرستەکانی تورکیا ڕقی لێ هەڵبگرن و ساڵی 1938 جارێکی تر بیگرن و لە بەندیخانەی بورصە بیهێڵنەوە وە فەرمانی زیندانیکردنی بۆ ماوەی 28 ساڵ بەسەریدا سەپێنرا , ژیانی لە زیندانی تاکەکەسی بردە سەرەوە تا ئەو کاتەی باری تەندروستی بە تەواوی تێك چوو و ساڵی 1950 مانگرتنی لە خواردن ڕاگەیاند, بەوهۆیەوە شەپۆلێکی ناڕەزایی فراوان سەرانسەری جیهان گرتەوە و توانی نازم حیکمەت لە دەست

جەلادەکان دەربهێنرێت , وە پاش ڕزگار بوونی ڕووی کردە یەکێتی سۆڤیەتی جاران ئیتر لەوێ مایەوە تاوەکو کۆچی دوایی کرد.

تەوەری دووەم- نازم حیکمەت لە بواری ...ڕۆژنامەنووسیدا

ناکرێت توێژینەوە لەسەر شیعرو ئەدەبیاتی نازم حیکمەت بکرێت و وە فەرامۆشی ئەو کار و بەرهەمانەی بکەین کە لە نێو لاپەڕەی ڕۆژنامەو گۆڤارەکانی ئەوسای تورکیا بە تایبەتی ڕۆژنامەی (اید ینلق و ڕۆشنگەری و التنویر) کە ڕۆڵی سەرەکی پێی دەبەخشرێت لە نێو مێژووی ڕۆژنامەنووسی تورکیدا, کە بە وتار و شعرەوە جێگەی دیاری خۆی لە دڵی گشت دڵسۆزێکی گەل و نیشتمان پەروەردا هەبووە,
نازم حیکمەت جگە لەو ڕۆژنامانە گۆڤارێکی تایبەتیشی بەناوی(کوتك وداس)هەبوو , بەهۆی ئەو هەڵبەست و گوتارانەی لە ڕۆژنامەی (ایدینلق ورۆشنگەری و التنویر) دا بڵاوی دەکردەوە سزای 15 ساڵ زیندانی بۆ دەرچوو , بەڵام توانی لێ هەڵبێت و سەر لەنوێ بگەڕێتەوە بۆ یەکێتی سۆڤیەت, پاشان بە سوود وەرگرتن لە یاسایەکی لێبووردن ساڵی 1928 گەڕایەوە بۆ تورکیا لە گۆڤاری مانگانەی ئامێزدا کاری کرد.

کورتیەك لە ژیانی…

نازم حیکمەت لە ساڵی 1902 لە شاری سالۆنیکا لە یۆنان لە دایك بووە لە خێزانێکی ئۆرستکراتی , باپیری نازم ناوی محمد پاشای مەولەوی بووە قەسیدەی ئایینی بە زمانی تورکی نوسیبوو کە پڕبوون لە وشەی عرەبی و فارسی ,حیکمەت پاشا کاری قونسڵی کردووە لە هامبۆرگ وە بەڕێوبەری وەزارەتی دەرەوی تورکیا بووە وە یەکێك بووە لە سەرکردە دیارەکانی حزبی یەکێتی تەرەقی, دایکیشی دایکێکی وێنەکێش و خوێندەوار بووە وە شارەزاییەکی چاکی هەبووە لە ڕۆشنبیری فەرەنسیدا.

نازم یەکەم قەسیدەی خۆی لە تەمەنی سێزدە ساڵی بڵاو کردۆتەوە لە ئیستەنبۆڵ قەسیدەکەش لەوە سەری هەڵدا کە ئاگرێکی گەورە لە باڵەخانەکەی بەرامبەر ماڵیان هەڵگیرسا قەسیدەکەش ناوی لێنا(سووتان) وە قەسیدەی دووەمی لە تەمەنی چواردە ساڵی نووسیوە دەربارەی جەنگی جیهانی یەکەم کە لەو جەنگەدا خاڵی لە دەستدا بوو.وە خوێندنی ئابووری و کۆمەڵایەتی لە مۆسکۆ خوێندووە ساڵی 1921 تا 1924.